

Передплата
на «РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:
за пів рік . . . . . 20 кор.
за рік . . . . . 40 кор.
за чотири роки . . . . . 170 кор.
За границю:
за рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
за пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вірши ми очі і душу ми вираши; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — В Русланових псалмах М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Становище російської суспільности супроти теперішньої системи правительственной.

(+) В попередній статі вказали ми, до якого стану довело в Росії міністерство Дурново як раз перед самими виборами до державної думи. Та мимо такого важного стану в російській суспільности бачимо прояви, котрі зовсім рішучо зазначають недовіре великих політичних сторонництв системі правительственной.

В Москві утворило ся велике політичне сторонництво («сторонництво 7/30 жовтня»), оперте на основах царского жовтневого маніфесту, котре з самого першу зазначило свій консервативний характер і предложило з повним довірем правительству свої услуги. Недавно тому се сторонництво відбуло збори в Москві при участі около 300 відпоручників з усіх усюдів Росії і радило програму про становище супроти правительства, про домаганя, з якими оно має виступити.

На чолі сего сторонництва стоять такі старі ліберали як Стахович, Гучков, гр. Гайден, Шіпов і и., котрі навіть за Плеваго мали велике поважанє. Отже те в основах своїх строго консервативне сторонництво, котре однак бажає бути конституційним, критикувало вельми остро теперішню систему Дурново і висловило повне недовіре теперішньому правительству.

В резолюції, зверненій до правительства, закинено єму самовільну проволоку у виконаню основ царского жовтневого маніфесту. Резолюція осуджує ті правительственні личности, котрі навмисне допускали ся великих беззаконностей з відомостю міністерства; осуджує правительство, що оно своїми розпорядками викликає загальне невдоволенє, котре знов спричиняє нову грозу для Росії і єї володаря; тому резолюція домагає ся знесеня «скріпленої і надзвичайної охорони», позаяк се незгідне з законами. В тих трьох точках домагає ся резолюція, щоби зараз вироблено і оповіщено постанови тимчасові, котрими би запоручено приречені жовтневим маніфестом свободи і обезпечено їх виконанє.

Хоч сторонництво з 17/30 жовтня складає з самих консервативних живел, всі точки резолюції прийнято або одностайно або великою більшістю. А позаяк останніми часами міністерство сторонничо поступало з представлєнями де-

путаций цареві, ухвалили збори не висилати депутации до царя з сєю резолюцією, бо на їх думку, наколи цар є конституційним монархом, такі справи належать до думи.

Друге сторонництво умірковано ліберальне, котре недавно утворило ся в Петербурзі, з назвою «сторонництво демократичних реформ» (до него належать такі поважні люди, як Стасюльвич, видавець «Вістника Европы» і єго помічник Арсенієв) ухвалило також недавно дуже рішучу резолюцію до правительства, в котрій від него домагають приверненя єствуючих законів ненарушимости личности, свободи зборів і товариств, свободи вияви своїх думок для всіх сторонництв і знесеня всяких адміністративних розпорядків та визволеня засланих без судових вироків. Всюди має бути заведений такий стан, котрий би уможливив здійсненє приречених жовтневим маніфестом свобод.

В таким самим напрямі обертає ся програма т. зв. «независимих» в Москві з кн. Трубецким і Галіцином на чолі. З того видно, що вся осьвічена суспільність в Росії є однодушно тої думки, ще свобода виборів до думи може лише тоді бути обезпечена, наколи устане метода міністра Дурново. Одначе ніхто не може сегодня запевнити, чи се оправданє домаганє здійснить ся. Можна навпаки припускати, що правительство все ще таки думає опирати ся на поліцію, жандармерию і війську, поки єму поведе ся всю осьвічену і мислячу російську суспільність посадити в тюрми. Тоді певно вибори до державної думи випали би по думці Дурнова, але така дума не принесла би ані хісна, ані спокою Росії. Така дума, котра би мала замилити очі Європі, не вєспіє піднести єї значіня ані кредиту, не вєспіє втихомирити аграрних розрухів, двигнути занепавший промисл, шкільництво середнє, університети позачинювані цілими роками, через що нанесено необчислені шкоди просьвітї. Прогнанє тисячів учителів, учительок, професорів, лікарів ітп. причинило ся також до роздратованя і огірчення російської суспільности, що також вельми заострює сучасне положенє в Росії, як раз перед самими виборами до державної думи.

Державна рада.

Виборча реформа.

По ухваленю закона о авскультантах в другім і третім читаню, приступле-

но до дискусії над проєктом виборчої реформи.

Перший промовляв міністер внутрішних справ, Біляндт-Райт. Правительство оперло ся на засаді загального, безпосередного права виборчого, котра тепер не стрічає ся з жадним замітом у більшости сторонництв палати, а тільки звертають ся против розділу мандатів і поділу на виборчі округи. Має бути переведене загальне право виборче без нарушеня сили національних сторонництв і поодиноких країв. Коли би прийнято засаду поділу після числа голов, то се стрігло би ся з сильним опором палати. Правительство держало ся засади як найменшого нарушеня національної сили сторонництв і національної структури палати, бо вона є цілком справедлива в національній державі. Переведенє сеї засади робило неможливою давню куріальну систему. Вже обниженє виборчого цензусу в містах і сільських громадах порообило значні зміни в національнім посіданю сторонництв. Приміром: В 1873 році на 356 мандатів, Німці мали 203. В 1891 р. їх стан упав на 178 через заведенє загальної курії. Національним обмеженєм предложенє старає ся укріпити національний стан посіданя, іменно стягненєм — де се було можливе — поодиноких громад одной народности в один округ.

В Галичині, де відносини в східній часті краю не допускають до національного обмеженя, предкладає ся modus, аналогічний з пропорціональною системою. В многих містах і громадах з мішаною народністю було неможливою річию утворити національні заступництва для меншости. В сій справі жадне сторонництво не зробило мені предложень. Мимо того предложенє що до національного відмеженя є в порівнаню з теперішнім станом річи, значною поправою також в містах з мішаною народністю. Стан посіданя національних сторонництв буде полягати на сумі національних виборців і буде независимий від виборчих компромісів і случаїв. Приміненє засади національного відмеженя зробило, що національні мішані громади, в котрих ріжні народи живють окремо, одержать національно ріжних заступників.

При поділі мандатів, спеціально в краях з ріжною народністю, правительство руководило ся засадою справедливости (живі протести), узгляднило так оплачувані податки, як і число населеня, однак, коли сторонництва пороблять пред-

ложення що до поправи сего розділу, то правительство певно по змозі попре їх. Німці жалували ся, що предложене погіршує становище Німців супротив інших сторонниць, спеціяльно супротив всіх славянських сторонниць разом. Рішучо заявляю, що о партійно-політичних змаганнях правительства не може бути бесіди. Правительство свідоме, що німецький елемент в Австрії належить до найсильніших чинників культури, до чинників удержуючих державу. Кожде австрійське правительство мусить сей елемент шанувати і его становища не може нарушувати.

До збільшення числа славянських мандатів мусило довести стремління до вирівняння національних репрезентацій в мішаних краях і примінене засади національного розмеження. Однак правительство гадало, що засада національного розмеження повинна бути удержана, бо се хоронить національні меншости, отже і Німців там, де вони найбільше zagrożені. З приміненя сеї, для Австрії одиноко можливої засади вишов як раз сей результат, котрий є результатом не з гори наміреним, але природним цифровим вислідом.

Закиди, що число мандатів в різних краях і містах не є рівне, також не суть умотивовані, бо кождий край має певне число мандатів, котре відповідає властивим сему краю відносинам. Не випадає порівнювати числа мандатів Відня з числом мандатів Праги. Для нас рішачуче було загальне число мандатів одної або другої народности, а не кілька мандатів дістають поодинокі міста.

Правительство не предкладає засади пропорціонального голосованя в краях з мішаним населенням, бо се нарушувало би прийняту в Австрії засаду національного розмеження. Лише для Галичини предложено пропорціанльні вибори, з рівночасним підвищенням числа мандатів о 9. Се повинно Галичину переконати, що правительство узгляднило її інтереси. Правительство улекшує голосоване тим, що у всіх громадах, що мають поверх 500 мешканців, установає місце голосованя. Рік осілости для узисканя виборчого права є потрібний з огляду на великі центри промислові.

Предложена правительством ординація виборча введе в Австрії новочасні відносини публичні і поставить її в ряді держав, що не боять ся духа часу. Бесідник апелює до всіх сторонниць, щоб прийняли предложене, котре причинить ся до щастя і спокою Австрії.

Пос. Грабмаєр з великої посілости німецької противить ся рівному голосованню, котре зносить виборчі курії і усуває верстви, які через своє велике значіне для держави, повинні мати вплив на законодавство. Засади правительства стремлять до витвореня славянської більшости, хоч істноване Австрії прямо зависить від того, чи Німці удержать своє первісне, історичне становище. Жаден Німець не може згодити ся з правительством, яке ослаблене Німців в Країні, і страсти в судетских краях називає дрібними консеквенціями предложеня. Грабмаєр кінчить окликом: «Реформа Гавча померла! Нехай живе виборча реформа!»

По промові п. д-ра Шлегля (кат. центр.) і п. Робіча (Словінець), котрий заявив ся в засаді за реформою, засідане перервано. — На вчерашнім засіданню, по відчитанню інтерпеляцій Ончула в македонській і в румунських справах, приступлено до дальшої дискусії над справою виборчої реформи.

Пос. Вайскірхнер (христ. соціал) полемізує з Грабмаєром, стверджуючи факт, що виборча реформа вже не зійде з дневного порядку, а се є заслугою президента міністрів, обовязком представителів люду є розв'язати сю квестію в справедливий спосіб. Іменем християнсько-соціального клубу заявляє, що з цілим пересвідченням буде голосувати за загальним, безпосередним, рівним і тайним правом голосованя і з цілою беззглядністю буде бороти ся за него. Критику подробиць проєкту застерігає собі до комісійних нарад.

Пос. Вайскірхнер жадає обовязку голосованя і справедливого розділу мандатів для Відня і Долішньої Австрії.

Пос. Дідушицкий заявляє ся в засаді за демократичною реформою, однак без виношеня Німців, супротив яких після нинішнього проєкту інші народности уважають ся низшерядними. Жалує ся на покривджене Поляків на Шлезку, Буковині і в Галичині, виказує небезпечність виборчої реформи без реформи регуляміну і домагає ся іunctim виборчої реформи зі зміною конституції в автономічним дусі.

Пос. Бакса стверджує доконечність загального, рівного права голосованя в державі, де істнує примус просвіти і військової служби. Чехи годять ся на засаду проєкту, але будуть старати ся усунути его несправедливі постанови. Однак доконечним стає розширене компетенції країв. Розділ мандатів є несправедливий, а Чехи аж тоді подадуть Німцям руку до згоди, коли прийдуть до належної їм сили. — Пос. Куделя жалує ся на покривджене моравских Чехів. — Пос. Фіня полемізує з Грабмаєром, немов то парламент, вибраний на підставі загального, рівного права голосованя мав би бути менше вартним від теперішнього, бо сей спосіб вибору є оправданий в загальнім обовязку шкільнім, військовим і податковим. — Пос. Станек іменем ческих аграрників Чех, Моравії і Шлезка заявив ся лише за такою виборчою реформою, яка трактувала би на рівні сільські і міські громади.

Слідуюче засідане нині; до голосу є записаних еще коло 200 бесідників.

З українського життя.

Як тяжко прийти Росії до сякого-такого ладу, вказує лист одного з політичних в'язнів до редакції «Полтавского Діла», де він описує свою сумну судьбу.

Заступіть ся за політичних в'язнів — лише той в'язень — і обороніть під волющого беззаконьства і сваволі миргородської адміністрації! Здасть ся, 7. лютого (я погубив дві) миргородський справник сповістив мене, Григорія Безвіконного, що з наказу адміністрації мене висилають у Архангельщину, в найдальші місця (етап куди йде 18. февреля). Арештовано мене 17. грудня по 21. ст. на два

тижні. Ведучи мене, терські козаки забрали в мене 50 карб. 25. грудня я подав губернаторови прошене, щоб вернено мені сі гроші; відповіді не маю. 17. січня подав губернаторови тож прошене, о дозвіл бачити ся з ріднею, відповіді нема. Прошу місцевого справника, якому мене передано 5. січня, щоби дозволив, бачити ся з рідними; щоби дозволив одержати копії приговорів, що мене вибрано на сім виборних посад і копію приговора, який громада постановила в присутности Филонова і козаків (про те, щоб мене не приймати в громаду); на всі прошеня одержую відповідь, щоб подати прошене прокуророви. Подав я прокуророви. Нарешті прошу справника, щоби покликало до мене нотаря, щоб я міг дати порядок тому, що маю, — теж посилав до прокурора. Заявляю, що мені не виставлено ніякого обвинуваченя, за щож нарешті мене так гнітють? Кажуть: «А Барабан, а Филонов». Врешті терпець мені увірвав ся і 11. в чотири години я сказав, що зрікаю ся їсти і почав голодувати. Через добу начальство дозволило побачити ся з дітьми, з братом і з сестрою, але з матір'ю дітей бачити ся не дозволяють. На всі останні мої проханя не зважають, через те голодую й далі.

В тюрмі чотири камери, в одній живу я, у другій, де може помістити ся тільки четверо, тепер живуть семеро сорочинців, з їх двоє — євреї, більшість побиті нагаями. В камері страшно брудно; на полу місця стає тільки чотиром, останні валяють ся на підлозі, якої ніколи не миють, блощиць сила. В перших числах февреля заслаб селянин Гуляй. Через три дні покликано лікаря, він обглядив слабого і записав, яких ліків ему треба; але вживати їх слабому не довело ся, бо в лікарні таких ліків не було, а щоб купити в антиці, у слабого не було грошей. Пролежав слабкий ще три дні і вже як почали в'язні ремствувати, що й ми від его наберемо ся хвороби, а хорий уже став без памяти, аж тоді городові доложили про его начальство, слабого одвезено в лікарню. Справа сорочинців тепер у судебного слідователя. Бачити ся з рідними і ходити на прохідку їм дозволено. В третій камері для «привилегированных» тільки та ріжниця, що деревляні двері, а в останніх залізні. Помістити ся в її можуть троє; кватирку забито, живе в тій камері пятеро устивичких; арештовано їх по 21. ст. Мебелі ніякої; блощиць скільки хоч. Бачити ся не дозволено. Облича бліді і землістої краски. В четвертій камері уголовні. Ні в одній камері нема ніяких постелів і начальство не дозволяє купити соломи, щоб слати. По середині між камерами казарма, де живуть городові; туди, не маючи иншого місця, приводять і привозять п'яних, — і всі в'язні мають безплатний оперний театр.

Ох, утомив ся! руки тремтять з голодування; в жавоті бурчить, починає боліти голова.

З ушанованем — Григорій Безвіконний.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Тарасія еп.; римо-кат.: 40 мучеників. — В неділю: руско-кат.: Порфірія; римо-кат.: Константина.

— Репертоар «Руского народного Театру» у Львові. (Саля „Jad Charuzim“ — ул. Беряштайна).

В суботу дня 10. с. м. «Учитель» комедия в 2 діях, Ів. Франка.

В неділю дня 11. с. м. «Катерина» опера в 3 діях, Н. Аркаса.

Ві второк дня 13. с. м. «Наталка Полтавка» українська оперета в 3 діях, Івана Котляревського.

Початок представлень о 7. год. вечер.

Абонамент: першорядний на 6 вистав 15 К, другорядний на 6 вистав 10 К.

— Читальня «Просвіти» в Кракові святкувати ме дня 17. н. ст. марця Тарасові роковини концертом в Саскій салі; виступлять хор

мужеский і мішаний, дуети і сольові та інструментальні. Краківські Українці просять своїх земляків з західних окраїн, щоби були ласкаві як найчисленніше взяти участь в Тарасовім сьвяті. — *Виділ.*

— **Народне віче** в справі виборчої реформи відбуде ся дня 11. с. м. в Ольхівці (пов. Бережани).

— **3 народного театру.** Вчора, на „Батьківій казці“ з причини оголошеної чутки, що се має бути останній виступ славної артистки пні Заньковецької, она була предметом сердечних і великих овацій. Зараз по першій акті вручено їй величезний кіш цвѣтів, і по кождім акті подавано китиці цвѣтів, а по четвертій явив ся гурток академічної молодіжи на сцені, а речник молодіжи висловив артистці слова найвишого признання і заніс просьбу, щоби она не покидала Галичини, а трудилася далше у тім закутку України на славу нашої драматичної штуки. Богато осіб з публіки поспішило за куліси і стали артистку просити особисто, щоби відкликала заповідь свого відїзду, щоби не покидала нашої бідної сцени і не гордила симпатіями нашої публіки. Пні Заньковецька зворушила ся до сліз сими оваціями і дякуючи на сцені серед невгаваючих оплесків, сказала, звернувшись до публіки: „Мої панове, я остаюсь“. Довго еще лунали оплески, а слова артистки викликали правдиве одушевлене серед публіки. Після сего академіки відспівали „Многолітствіє“ в честь артистки а публіка, зворушена до глибини, прилучила ся до зей овацій невмовкаючими оплесками. — При тім повстала поголоска, немов то пні Заньковецька хотіла відїздити до Росії з причини рецензії заміщеної в „Руслані“ з першого виступу артистки в „Наймачці“. Не конче нам хоче ся вірити в правдивість сей чутки, бож предць наші українські артисти мали стілько доказів горячої прихильности і подиву нашої суспільности і найчільніших її людей підчас побуту в Заліщиках, Коломиї, Станіславові, Стрию, Перемишлі, що такий дрібний епізод, як якийсь неконвенційний зворот в рецензії — не стоїть в жаднім відношеню до того. Тай і „Руслан“ дав жеж стільки доказів прихильности для театру і сего теперішньої дирекції у прощуючи осібного рецензента в Коломиї, Станіславові, та і підчас побуту у Львові замістив в усіх вистав п. Заньковецької стілько прихильного і признаючого про її гру, що она могла давно забути на сю вступну рецензію, в якій ще до того не було нічо обиджаючого, чи навіть неприхильного. Ми порівнали іменно нашу найславнішу артистку говореної драми з нашою сьвітовою славою на поли співаної драми п. Сальомеєю Крушельницькою. Порівнане що до зверхних средств акторської штуки вийшло в некористь першої, однак зараз же за тим ми сказали: „Тому не диво, що самою своєю появою артистка не підбиває, не манить, не одушевляє. Та від першого слова проявляє ся душа у її грі і ся велика, могутна душа, гіпнолізує, опановує товпою, приковує її увагу до себе і веде за собою як покїрану невольницю. Давно ми вже чули про силу сеї великої душі у творчій діяльности пні Заньковецької на Україні, як то підчас її гри чоловіки падали в обморок, а жінщини діставали спазмів, як занавісу треба було спустити і переривати хід драми, щоби анервовані люди втихомирили троха свої нерви і — хотяй вірили славі нашої артистки, то все таки прямо не могли собі представити такої ситуації. Та коли ми вчора побачили в четвертій дії сей вибух істеричного плачу і розпукки, де проявила ся ціла ся безгранична всеобнимаюча, неповздержана душа артистки — ми повірили в силу такої сугґестії, якій підлягала в сій хвилі вся публіка. А був се цвѣт рускої інтелігенції, який витав артистку гучними оплесками по кождім акті; вручено їй два величезні, чудові коші живих цвѣтів з відповідними лентами і закидано сцену пишними китицями“.

Супротив такого становиска критика, попередним порівнанем пні Заньковецька — артистка не могла нічим бути уражена, хіба

могла була уразитись пні Заньковецька — жінщина. Та ми поважійше понимаємо критику театральну, чим штуку виписуваних цукрованих компліментів. Така критика не булаб ані інтересною, ані поучаючою для нас а ми бажаємо в критиці розібрати елементи штуки. Пригадуємо, що підчас 70-літнього ювілею обожаного цілим Віднем актора Бурґтеатру п. Левінського заміщувано загальною ось яку его силветку: „Се чоловік, який на перший погляд не має жадних даних на сцену; низького росту, голова велика, як у карла, осаджена на вузких розмірно, мовби зрослих плечах, а голос хрипливий, матовий, з трудом передираючий ся через гортанку. І сей кравецький челядник, з недостаточним початковою образоуванем, став сьвіточем німецької драматичної штуки! Его хрипливий голос звернув его до ріль драматичних батьків і стариків уже від 18. року житя, і тим способом він дійшов до звершености в своїм виділі ріль. Лице его було майже завсїгди змінене до непізнання перукою, крепою та шмінкою, груди розширені ватівкою, стать піднесена високими закаблукками та підшвама — на сцені мало коли бачило ся... правдивого Левінського.“ — І чиж ся характеристика обнижила артистичний престиж сего великого траґіка, чи радше піднесла его? Чи мало є пристійних акторів і акторок: „високих до неба а — дурних як треба!“ Прикмети тіла є дані і їх змінити годї, а прикмети душі треба виробити, тай они богато цїннішій від тамтих. Кажуть про італійську траґічку Дузе, — що зрештою видко і з її портретів — що она нічим не подобає на великих сьвітових артисток. Середнього росту, держить ся похило, без найменшої пози, а в рухах і бесїді перебиває ся немов якесь умучене житєм, немов безвідрадна туга. Жалісний вираз в кутках уст і напів прикривене око доповнюють сю ориґінальну цілість поверховности найславнішої під добу драматичної артистки. Та нехай же она найде ся на сцені в драматичній ситуації, то з її ока сиплять ся грми, кождий її рух стає приказом, її лице оживлює ся до непізнання, стать прибирає монументальні пози — ми бачим один великий твір духа.

Щож иншого ми сказали про п. Заньковецьку? А коли наші прості, отверті слова вразили її в дечім, то се хвилеве вражінє затерла певно вчорашна сердечна овація, до якої і ми вповні прилучаємо ся.

— **3 Бучача.** Заходом філії Руского Товариства педагоґічного відбуде ся в тов. „Руска Бесіда“ ряд популярних викладів що неділі о год. 7. вечер. Вступ 20 с. Крім виголошеного відчиту проф. Масляка зголошено на слїдуючі неділі отсі відчити: О. Марків: „Характеристика писань Льва Толстого“; др. Могильницький: „Маґнетизм у звїрат“; М. Рогозинський: „Жінщина в творах Т. Шевченка“; проф. Н. Даниш: „Проміні Рентґена і Бекереля“ з демонстраціями. Дальша серія пізнійше. Пригадуємо, що філія удержує в Бучача селянську бурсу. За Виділ: *В. Винар.*

— **Вістки з закордонної України.** Товариство „Просьвіта“ в Одесі устроює в неділю дня 11. н. ст. марца літературно-музичний вечір в честь Тараса Шевченка. Одеска „Просьвіта“ розвиває ся дуже добре. Дотеперішній льокаль сего товариства показав ся за малий. Товариство глядає тепер мешканя зложеного з 7 або 8 кімнат, з котрих одна мусить номістити до 250 людей, а 3 до 4 кімнатї добре освїтлені з призначенем їх на школу і читальню. Головою одескої „Просьвіти“ є лікар др. І. Луценко. — В Харкові веде ся слїдство проти сьвященників, котрі надрукували в „Волині“ лист проти карі смерті. Всім тим сьвященникам заборонено відправляти богослуженя в церкві аж до покінченя слїдства.

— **Продажа чаю шкодить коршмі!** Курґер-ови [wowsk-ому пишуть з Долпотова (повіт Калущ): „Виділ тутешної читальні продає своїм членам частий чай. Продажа та є обчислена не на зиск, лише для вигоди і на желанє членів, передовсім в тій цілі, аби населене

відтягнути від коршми. Тимчасом хтось довів до староства, що читальня продає чай, а староста покликав голову читальні і заявив єму, що по переведеню слїдства розв'яже читальню, бо її статут нічого не згадує про продаж чаю та що тим чином робить ся конкуренцію коршмі (!). Если читальня хоче щось продавати, то мусить постарати ся о дозвіл, або може давати чай даром“. — Се, здає ся, відноситься до польської читальні в Долпотові, але і в многих руских читальнях торгують горячим чаєм, щоби людей відводити від „сьвятей карчми“. Власти замість утруднювати ширене тверезости і моральности по селах, повинни ще попірати такі гарні змаганя читальень.

— **Процеси ізза віча.** З Брідщини доносять, що жертвою процесу ізза скликаного віча в справі виборчої реформи упав також о. Юліян Дуткевич з Дубя. Брідський суд рішив, що роздаване запросин на довірочні збори при вході на салю перемінює довірочні збори на публичні. Клясичним сьвідком при тім процесі мав бути учитель з Дубя, Превот, котрий про те довів судови, хоч сам не був того дня в Дубю. При переслуханю его яко сьвідка не пощастило ся єму, бо пійшов в розріз з карним законом, так що судия мусів зарядити проти него карне доходженє і повідомити про се кр. раду шкільну.

В станиславівськім суді відбудв ся онодї процес проти Івана Кузьми і Івана Бурога з Товмаччини за устроєне незголошеного походу по вічу дня 28. грудня м. р. в Товмачи. Корисно дня обжалованих сьвідчив комісар Буржинський, а проти них жандарм Завадський і поліціянт Клопотовський. Суд засудив Кузьму на 5, а Бурога на 3 дни арешту.

— **Іменованя.** Львівський висший суд кравчий іменував ad personam старшими офіціялами в IX кл. ранґи з полишенем в дотеперішних місцях службових, канцелярийних офіціялів: Івана Гдулу в Янові, Йос. Морського в Золочеві, Фел. Лещинського в Золочеві, Йос. Коника в Бережанах, Фел. Хомяка в Камінці струм., Вінк. Волівця в Стрию, Януарія Цурковського в Бережанах, Сам. Пукшин Бачинського в Старім Самборі, Льва Шербинського в Золочеві, Едв. Ад. Вайса в Заліццях, Йос. Мілера у Львові і Івана Тилішчака в Коломиї, та іменував ad personam канцелярийними офіціялами в X. кл. ранґи з полишенем в дотеперішних місцях службових, канцелярїстів: Як. М. Ляндесберґа в Золочеві, Меч. Сербенського в Коломиї, Омеляна Серельовського в Радехові, Йос. Свидинського в Косові, Матія Керницького в Кутах, Каз. Балицького в Болшівцях, Юрія Мартинця в Потоці золотім, Едв. Бандурского в Делятині, Каз. Жоржа у Львові і Йос. Мара в Бучачи.

— **Поміч для Лядчан.** Надсилають нам до поміщеня отсю відозву: До руского народу! Кождий з Вас знає, в якої причини в Ляцкім бучацького повіта, полила ся кров синів і дочок руского народа і кождий може догадати ся, в якім прикрім положеню полишили ся вдови і сироти погибших. А крім погибших є тяжко ранені, котрих убогі родини, не тільки що не мають що в уста вложити, але ще мусять глядіти на муку своїх найдорозших. Руский народе! Ти знаєш, що значить терпїце і нужда і мука! Ти запоможеш бідні родини погибших і ранених! Тому най не буде громади, най не буде чоловіка, котрий би зараз не прислав, що може грїшми і то як найскорше, аби хоч дрібку осолодити гіркї слези плачущих. Всякі датки належить надсилати на адресу: Др. Володимир Могильницький лікар в Бучачи. — *Др. мед. Володимир Могильницький. О. Марія Покх, ігумен ОО. Василян. О. Подляшецький Загарія, віцедекан і парох Монастириск. О. Вячеслав Збудовський, парох Зубриця. Клим Рогозинський, купець в Бучача. Антін Харецький, міщанин в Бучача. Михайло Шумєга, голова лядчанської „Січи“. Андрий Луцїв Юрка, господар в Нагорянки. Іван Грабовський, Проць Бойко, Олекса Заяць, Федь Недільський син Петра, господарі в Лядкого.*

— **Справленє похибки.** У фейлстоні 43. числа під заголовком „З непечатаних поезий

Михайла Старицького (Гетьманця)^а поміщено через похибку непечатану доси поезию „Чумаки“ українського автора Мовчія.

Телеграми

з дня 9. марця 1906.

Відень. N. fr. Presse доносить, що бар. Гавч готов згодити ся на побільшене числа мандатів в Галичині о 5, для Німців о 10, а для Італійців о 2. Нова палата числила би 473, послів, с. в 215 Німців, 100 Чехів, 100 Поляків і Русинів, 36 полудн. Славян, 18 Італійців і 4 Ромунів.

Відень. На нинішнім засіданню палати послів має пос. Романчук і тов. внести інтерпеляцію в справі виданя пастирського листу львівським архієп. Більчевським, в яким він підсуває Русинам злочинні наміри.

Відень. Пос. Романчук вніс нині інтерпеляцію в справі пастирського листу кс. архієп. Більчевського.

Закар. В сім місяци має ту прибути комісія генерального штабу, котра має оглянути місце під будову трех нових фортів на границі Черногори.

Петербург. На одній з авдвенцій сказав гр. Вітте, що царський маніфест завів вправді свободу слова, але до часу виданя нових законів треба числити ся з цензурою.

Лев Лопатинський.

Четверта заповідь.

(Лько Пацак)

Драма в 5 діях в гуцульського життя, народжена на конкурсі Тов. ім. Котляревського. (Дальше).

ДІЯ II.

Видно верхи гір. Під хатою, перед якою біжить гайок зі стовпами, коло ганку буда і собака на ланцюгу. Вечеріє.

ЯВА I.

МОЙСЕЙ потім ВАРВАРА.

МОЙСЕЙ.

(Стоїть на ганку і дивить ся, мов би виглядав когось). Та бо се не він, а я стою тай виглядаю за ним очі. Ой, вже постаріли ся, же видять добре... Се якась жінка — хтож би такий. (Павза).

ВАРВАРА.

Як днювали, Мойсею!

МОЙСЕЙ.

Дякувать. Ов, се вж, Варварко. А вас яким вітром завіяло аж сюди?

ВАРВАРА.

Та таки до вас іду — може не прожете від хати.

МОЙСЕЙ.

А чогож би я мав людей гнати, коли з добром приходять. Тільки, що у мене ані ні-хто з челяди не хорує, ані з худобини, ані я не маю жадного процесу на приміті, ані на лотерню не ставлю...

ВАРВАРА.

Ні, ні, не ворожити прийшла я до вас тай не знахорювати! Маю тільки щось сказати вашій жінці, от звичайне бабске діло.

МОЙСЕЙ.

Та она там в пекарни, зайдіть до неї.

ВАРВАРА.

А чи не за сином ви так виглядаєте? Певно у селі ще.

МОЙСЕЙ.

Таж за ним. Розволочив ся так, що цілими тижнями я і на очі его не виджу.

ВАРВАРА.

Славний легінь на все село. Та він так

бидає і відповідає за редакцію: Лев Лопатинський.

у школі пересиджує. Кажуть в семі, що ма-буть хоче учительку посватати, чи що?

МОЙСЕЙ.

Ей, бабські сплетні. Куди єму до учительки? Він і господарської дівчини не вартий. Ану ген, відай же він іде онтам верхом?

ВАРВАРА.

Айно, айно, се він сам. Іду я до Гафії за своїм ділом. (Відходить).

ЯВА 2.

МОЙСЕЙ потім ЛЬКО.

МОЙСЕЙ.

(Порав ся коло хати нетерпеливо, потім підходить в сторону, звідки чути спів і кричить). Ану там борше, мой! Чого там вигойкуєш пісві, що аж цілий верх дрижить? Хиба у тебе нині свята, що? Що ти так швиндаєш ногами? — Най дедю робить, най старає ся за тебе, а ти собі баліндраси будеш ціліський вік бити, що?

ЛЬКО.

(Входить убрано на червоно стрійно). Вже знов хочете сварити ся, дедю? Хибаж тільки на те мій дедю, аби вередували наді мною? Дайте мені спокій, бо я злий нині.

МОЙСЕЙ.

А може на се ти мій син, аби мою працю розносив та розтрачував? Де тота бербениця бриндзі, що ти забрав Савці на дорозі — признавай ся!

ЛЬКО.

Де, коли, яка бербениця? Хто се сказав?

МОЙСЕЙ.

Що ти сьмієш випирати ся в живі очі? Савка казав, — ти збрехав єму, що ніби то я казав тобі відставити єї до Берка. Де дів ти єї — кажи зараз!

ЛЬКО.

Най мені то Савка скаже до очий!

МОЙСЕЙ.

Ти знаєш, що він вже вернув в полоні пу. Він має сьвідків на те.

ЛЬКО.

Ей, бреше він разом зі своїми сьвідками. (Відвертає ся).

МОЙСЕЙ.

Ть, лотре якийсь! Єще будеш робив чесних людей злодіями? Признай ся бодай, а ні, то, то я тебе... (пускає ся до него).

ЛЬКО.

(Відтругує батька). Ідіть до чорта. Що, гадаєте, що я вам дам бити себе, як за малку ви мене побивали?

МОЙСЕЙ.

(Оглядає ся ва колом). То ти мене тручавш, виродку, старого батька поневіряєш? Я тобі смерть зроблю без гріха... (Підносить грубий патик; в тій хвили ЛЬКО скорим рухом скоочив за хату).

(Дальше буде).

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.
від 1. до 15. марця 1906.

Нова сензаційна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлене В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвига ч. 9.

Рух залізничних поїздів

важний від 1. січня 1906 після середно-європейского часу.

До Львова на дворець головний приходять:

з Іцкан	12:20*, 6:10, 1:40, 5:45, 9:10*
„ Кракова	2:31*, 6.—, 8:50, 1:30, 5:23, 8:40, 9:50*
„ Підволочиск	7:20, 11:55, 2:30, 10:20, 5:0, 10:20*
„ Лавочного	7:29, 11:45, 10:50*
„ Рави рускої	7:50
„ Станиславова	8:05
„ Самбора	8:15, 1:50, 9:20*
„ Яворова	8:18, 4:32
„ Коломиї	10:05
„ Ряшева	10:35
„ Тухлі	3:45 (від 15/6 до 30/9)
„ Белзця	5.—

На Підзамче.

„ Підволочиск	7.—, 2:15, 5:15, 10:2*, 11:34
Зі Львова з головного двірця відходять:	
До Кракова	2:45, 4:15, 8:25, 8:35, 2:50, 6:35*, 11.—*
„ Іцкан	2:51, 6:15, 9:20, 2:40, 10:40*
„ Підволочиск	6:30, 10:55, 2.—, 9.—*, 11:05*
„ Яворова	6:55, 5:58
„ Лавочного	7:30, 2:57, 6:25*
„ Самбора	9.—, 4:20, 10:55*
„ Белзця	11:10
„ Ряшева	4:10
„ Коломиї	5:50
„ Рави рускої	7:30*
„ Перемишля	10:05* (від 1/5 до 30/6) Хирова Ясла
„ Стрия	11:10*

З Підзамча:

„ Підволочиск 6:43, 11:15, 2:13, 9:23*, 1:24*.
Примітка. Поїзди поспішні друковані є черенками товстими; поїзди нічні є зазначені зв'язкою. Пора нічна числить ся від 6. год. вечер до 5. год. 59 минут рано.
Звичайні білети їзди як також білети всякого иншого рода, ілюстровані провідники, розклади їзди ітд. можна набувати через цілий день в мійскім бюрі ц. к. державних залізниць, пасаж Гавсмана ч. 9.

„Горбан“

музична бібліотека видає

Українська Накладня

Львів, Вроновська 8.
Катальог даром і оплатно.

СОКІЛ Жумки можна набувати в „Со- і паперці і у всіх торговлях вкраю кільскім Базарі“ у Львові

ДО КАНАДИ

як до всіх других заморских земель

переправляє найдешевше

повсюди знакома фірма:

B. CARLSBERG

Hamburg, Ferdinandstrasse 15.

Поки хто шифарту купить, нехай порівнає мої ціни з цінами агентів корабельних

З друкарні В. А. Шийковського.